

Information om riksgymnasier med Rh-anpassad utbildning

Innehållsförteckning

Förord	3
Riksgymnasieverksamheten	4
Skola	5
Habilitering	6
Elevhem	7
Finansiering av verksamheterna	8
Omvårdnadshuvudmän	9
Viktiga datum för riksgymnasieverksamheterna	10
Skola.....	10
Elevhem och habilitering	10
Huvudmän för Rh-anpassad utbildning	11
Skola, elevhem och habilitering.....	11
Ansvariga myndigheter	12

Förord

Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) arbetar för att barn, unga och vuxna oavsett funktionsförmåga, ska förutsättningar att nå målen för sin utbildning.

Det gör vi genom specialpedagogiskt stöd, undervisning i specialskolor, tillgängliga läromedel och statsbidrag.

Myndigheten erbjuder stöd till bland annat individers lärande, pedagogers arbete, anpassning av läromedel eller att stimulera utvecklingsinsatser. Utgångspunkten är att alla har rätt till en likvärdig och fungerande utbildning.

Statsbidragsavdelningen fördelar statsbidrag till utbildningsanordnare, informerar, följer upp, utvecklar och analyserar de olika stödinsatserna. Vi arbetar på olika sätt med att underlätta studier inom grundskolor, särskolor, gymnasier, riksgymnasier för Rh-anpassad utbildning, folkhögskolor samt universitet och högskolor.

Denna informationsbroschyr ska i första hand ge kommuner och landsting information om Rh-anpassad riksgymnasi utbildning för elever med svåra rörelsehinder samt fördelningen av kostnader i samband med denna utbildning mellan kommun, landsting och stat.

Maria Östman

Chef för Statsbidragsavdelningen

Riksgymnasieverksamheten

Riksgymnasieverksamheten är enligt skollagen en regelrätt verksamhet inom gymnasieskolan som ska ge svårt rörelsehindrade ungdomar en gymnasieutbildning. Utbildningen vid riksgymnasium kompletteras med särskilda omvårdnadsinsatser i form av boende, omvårdnad i boendet och habilitering. Målet för riksgymnasieverksamheten är att ge eleverna kunskaper, utveckla deras självständighet och färdigheter samt förbereda för ett vuxenliv.

Riksgymnasieverksamheten inleddes på försök i början av 1970-talet. Landets första riksgymnasium för elever med svåra rörelsehinder startade i sin nuvarande form 1991. Riksgymnasier med Rh-anpassad utbildning finns inom den kommunala gymnasieskolan i Kristianstad, Göteborg, Stockholm och Umeå. På tre orter är respektive kommun ansvarig för skolans, habiliteringens och elevhemmets innehåll, utveckling och kvalitet. I Göteborg är kommunen ansvarig för skolan och stiftelsen Bräcke Diakoni är ansvarig för habilitering och elevhem.

Ungdomarna har rätt enligt skollagen att få sin utbildning vid en gymnasieskola med Rh-anpassad utbildning. Elever från hela landet kan studera på riksgymnasierna där de tre samverkande delarna skola, habilitering och elevhem ingår.

Skollagen (2010:800) 15 kap. 30 § första och andra stycket.

Skollagen 15 kap. 35-40 § och Gymnasieförordningen (2010:2039) 11 kap.

Skola

De fyra riksgymnasieorterna erbjuder anpassad utbildning för elever med svåra rörelsehinder (Rh-anpassad utbildning) samt habilitering, på en eller flera skolor i berörda kommuner. I anslutning till eller integrerat i skolan finns möjlighet till habiliteringsinsatser. Behörighetskraven till gymnasiet är samma som för andra elever i gymnasieskolan. Detta innebär att det finns högskoleförberedande, yrkesförberedande eller introduktionsprogram att söka. Enbart kommunala gymnasieskolor på berörda orter är sökbara.

Eleverna erbjuds en Rh-anpassad utbildning med goda möjligheter till anpassning. Studierna kan, om det finns skäl till detta efter ett rektorsbeslut, förlängas till fyra år vilket kan ge en lugnare studietakt och ge bättre möjligheter till att få in habiliteringsinsatser under skoldagen. På skolan finns elevassistenter som ger stöd under skoldagen exempelvis till skrivhjälp, hjälp vid lunch och assistans på raster.

Ansökan görs till Nämnden för mottagande i specialskolan och för Rh-anpassad utbildning, som är särskilt beslutsorgan inom Specialpedagogiska skolmyndigheten. Om nämnden bedömer att en sökande inte är behörig till Rh-anpassad utbildning kan beslutet överklagas till Skolväsendets överklagande-nämnd av den som sökt till utbildningen.

För att en sökande ska antas till Rh-anpassad utbildning måste han eller hon uppfylla ett antal kriterier. Det krävs att den sökande

- har ett svårt rörelsehinder
- har behov av habilitering och i vissa fall av boende i elevhem
- behöver tillgång till Rh-anpassad gymnasieutbildning
- har slutfört sista årskursen i grundskolan eller motsvarande (om eleven gått introduktionsprogram ska grundskoleutbildningen eller motsvarande ha avslutats)
- kan påbörja utbildningen senast under det första kalenderhalvåret det år sökande fyller 21 år
- uppfyller de övriga behörighetsvillkoren när det gäller nationella program.

Skolinspektion ansvarar för tillsynen inom skolan.

För mer information om ansökning till Rh-anpassad utbildning:
www.spsm.se/skolalternativ/efter-specialskolan/rh-anpassad-utbildning/ansokan-soka-rh-anpassad-utbildning/

Nämndens ansvar finns i 20 § Förordning (2011:130) med instruktion för Specialpedagogiska skolmyndigheten.

Habilitering

Syftet med habiliterande insatser är att öka funktionsförmågan och den personliga utvecklingen utifrån individens villkor. Det gäller både den fysiska, psykiska och sociala utvecklingen.

Habiliteringen inom riksgymnasieverksamheten präglas av samverkan med både skola och elevhemsboende. Inom habiliteringen arbetar arbetsterapeuter, kuratorer, logopedier, fysioterapeuter/sjukgymnaster, psykologer och i vissa fall läkare, sjuksköterskor och dietister. Verksamheten bedrivs i, eller i anslutning till, skolans lokaler.

Ungdomen och de olika resurspersoner som finns inom skola, habilitering och elevhem träffas regelbundet. Det gör det möjligt att ha ett samarbete som omfattar elevens hela studiesituation. Ungdomen ges också stöd så att de kan planera inför livet efter gymnasiet.

Ungdomen ska ha möjlighet att påverka innehåll och utformning av omvårdnadsinsatserna utifrån ett barnrättsperspektiv.

Habiliteringsinsatser ska bidra till att en person med medfödd eller tidigt förvärvad funktionsnedsättning, utvecklar, bibehåller och i vissa fall återvinna bästa möjliga funktionsförmåga. Insatserna ska också skapa goda villkor för ett självständigt liv och ett aktivt deltagande i samhällslivet. Utgångspunkten för insatserna ska vara personens behov och förutsättningar. Enligt Socialstyrelsens föreskrift (2007:10) samordning av insatser för habilitering och rehabilitering.

Huvudmannen och Specialpedagogiska skolmyndigheten har avtalat om kvalitén i SPSM:s anvisning för kvalitetskrav vid habilitering som beskriver grundläggande krav för insatserna i habiliteringen.

Elevhem

När en elev blir antagen till Rh-anpassad utbildning innebär det ofta en flytt från hemorten. Elevhemmen är oftast belägna i närheten av huvudskolan. På elevhemmen kan det finnas lägenheter eller korridorsboende med gemensamhetsutrymmen. Alla ungdomar erbjuds egna rum.

Elevhemmet är utformat så att varje ungdom får en boendemiljö som är tillgänglig, säker, trygg och hemlik miljö så långt det är möjligt. Hjälpmedel som kan utnyttjas av flera ingår i elevhemmets grundutrustning. Det finns en chef på elevhemmet som ansvarar för verksamhetens innehåll och kvalitet.

På elevhemmen finns personal dygnet runt som ger stöd utifrån ungdomens individuella behov. Personalen har erfarenhet, kunskaper av målgruppen och ska erbjuda en omvårdnad av god kvalitet. Omvårdnaden kan vid behov innefatta uppgiften att hjälpa ungdomen med egenvård utifrån ordination av en legitimerad yrkesutövare inom hälso- och sjukvård.

Elevhemmet erbjuder alla ungdomar en introduktion inför mottagandet och får en särskild kontaktperson bland personalen. Elevhemmet ger kommunikativt och kognitivt stöd så att ungdomen kan tillgodogöra sig information och får möjlighet till inflytande och medbestämmande över omvårdnaden.

Elevhemmet erbjuder ungdomarna olika fritidsaktiviteter efter önskemål och behov samt bidrar i så stor utsträckning som möjligt med ledsagning till aktiviteter i närområdet. Personalen samverkar med en habilitering, skola och andra aktörer för att möjliggöra för ungdomen att klara sina studier.

Varje elev betalar en månadsavgift för kost och logi till elevhemmet. Ungdomen kan söka ett så kallat Rg-bidrag från CSN för resor, mat, boende och vissa merkostnader.

Huvudmannen och Specialpedagogiska skolmyndigheten har avtalat om kvalitén i SPSM:s anvisning för kvalitetskrav vid elevhem som beskriver grundläggande krav på omvårdnaden i boendet.

Specialpedagogiska skolmyndighetens föreskrifter (SKOLFS 2009:24) om avgifter för kost och logi för vissa elever som bor i elevhem.

Bestämmelser om Rg-bidraget finns i förordningen (1995:667) om bidrag till vissa funktionshindrade elever i gymnasieskolan.

Finansiering av verksamheterna

Kostnaderna för Rh-anpassad utbildning skola, habilitering och elevhem är fördelade mellan stat, kommun och landsting.

Skolan får en interkommunal ersättning från kommunen för assistansen i skolan och för utbildningsplatsen samt ett tilläggsbidrag som är elevbaserat från Skolverket. Den anordnande kommunen som ansvarar för Rh-anpassad utbildning fakturerar elevens hemkommun.

SPSM fördelar statsbidrag till tre kommuner och en stiftelse för elevhemsboende, omvårdnad i boendet och habilitering vid Rh-anpassad utbildning. Elevernas hemkommuner ska betala en tredjedel av den genomsnittliga boendekostnaden per elev. Hemlandstinget betalar en tredjedel av genomsnittskostnaden för habiliteringen. Kostnader för både elevhem och habilitering faktureras av SPSM.

Hemkommunen får därför en faktura från SPSM för kostnaden för elevhemsboendet och omvårdnaden varje termin. Hemlandstinget får en faktura från SPSM för kostnaden för habiliteringen varje termin.

Exempel:

Lisa från Karlstad går på Rh-anpassad utbildning i Stockholm. Hon går på medieprogrammet och bor på elevhem.

I mitten av juni får Lisas hemkommun, Karlstads kommun, en avisering från SPSM för en tredjedel av kostnaden för elevhemsboendet under det kommande läsåret. I september skickar SPSM ut fakturan för höstterminen. Betalningen ska göras senast den 15 oktober. Fakturan för vårterminen skickar SPSM ut i mars. Den ska betalas senast den 15 april.

Hemkommunen betalar även en interkommunal ersättning till Stockholms stad för den assistans Lisa får i skolan och för kostnaden för medieprogrammet. Karlstads kommun får därför varje termin även en faktura från Stockholms stad.

Lisas hemlandsting, Landstinget i Värmland, får i mitten av juni en avisering från SPSM för en tredjedel av kostnaden för habiliteringen. I september skickar SPSM ut fakturan för höstterminen, och betalningen ska göras senast den 15 oktober. Fakturan för vårterminen skickar SPSM ut i mars och den ska betalas senast den 15 april.

Läs mer om interkommunal ersättning för omvårdnadsinsatser
gymnasieförordningen (2010:2039) 11 kap 7-8 §.

Omvårdnadshuvudmän

Specialpedagogiska skolmyndigheten tilldelar statsbidrag till huvudmännen för omvårdnad. De får bidrag för habiliteringsinsatser till de ungdomar som antagits på Rh-anpassad utbildning samt för elevhemsboende och omvårdnad i boendet för de ungdomar som har rätt till elevhemsplats. Huvudman för habilitering och elevhem är Stiftelsen Bräcke Diakoni i Göteborg och kommunerna i Stockholm, Umeå samt Kristianstad.

Huvudmännen för omvårdnaden ansöker om statsbidrag för kostnader för personal, lokaler, administration och övriga verksamhetskostnader.

SPSM och omvårdnadshuvudmännen har slutit ett grundavtal där huvudmannen har åtagit sig att svara för verksamhetens innehåll, utveckling och kvalitet.

Inför varje nytt läsår tecknas en överenskommelse mellan SPSM och huvudmännen om statsbidragets storlek. Kostnaderna för omvårdnadshuvudmännen beräknas för aktuellt läsår utifrån elevantal samt storleken på ersättningen från elevernas hemkommuner och hemlandsting, från eleverna i form av avgift för kost och logi samt slutligen från staten i form av statsbidrag.

SPSM administrerar statsbidrag och ersättning från hemkommun och hemlandsting. Elevernas hemkommuner och hemlandsting står för en tredjedel av kostnaderna för omvårdnadsinsatserna, elevhem och habilitering. Varje år skickar myndigheten ut information till berörda kommuner och landsting om den totala kostnaden för eleven (SKOLFS 2009:25).

SPSM följer upp och utvärderar verksamheterna utifrån tilldelat statsbidrag. Inspektionen för vård och omsorg (IVO) för tillsynen av habiliteringen och boendet.

Specialpedagogiska skolmyndighetens föreskrifter (SKOLFS 2009:25) om ersättning för vissa kostnader enligt skollagen.

Bidrag och stöd till gymnasieelevers resor, inackordering (Cirkulär från SKL).

Tillsyn enligt Skollagen (2010:800) 26 kap. 5 §.

Viktiga datum för riksgymnasieverksamheterna

Skola

Januari

Ansökningar till Rh-anpassad utbildning för nästa läsår lämnas in till SPSM senast den 15 januari. Det är dock möjligt att söka under hela året.

Mars

Nämnden för mottagande i specialskolan och för Rh-anpassad utbildning beslutar om antagning till riksgymnasierna för det nästkommande läsåret.

Därefter har nämnden kontinuerliga sammanträden för att behandla inkomna ansökningar under året.

Elevhem och habilitering

Maj

I maj ansöker huvudmännen om statsbidrag från SPSM för habilitering och elevhem inför kommande läsår.

Juni

SPSM och huvudmännen för habilitering och elevhem tecknar en överenskommelse om tilldelning av statsbidrag och ersättning samt om kvalitetskrav för omvårdnadsinsatserna för läsåret.

September

I september betalar SPSM ut statsbidraget till huvudmännen för höstterminen. SPSM skickar en faktura till hemkommunen och hemlandstingen för höstterminen.

Oktober

Senast den 1 oktober ska huvudmannen redovisa det ekonomiska utfallet och skicka in en verksamhetsuppföljning till SPSM för föregående läsår gällande elevhem respektive habilitering.

Den 15 oktober betalar SPSM ut ersättning från hemkommuner och hemlandsting till huvudmännen för höstterminen.

Februari

I februari betalar SPSM ut statsbidraget till huvudmännen för vårterminen.

Mars

SPSM skickar en faktura till hemkommunen och hemlandstingen för vårterminen.

April

Den 15 april betalar SPSM ut ersättning från hemkommuner och hemlandsting till huvudmännen för vårterminen.

Huvudmän för Rh-anpassad utbildning

Skola, elevhem och habilitering

Kristianstads kommun (huvudman för skola, elevhem och habilitering)

BUF

291 80 Kristianstad

044-13 50 00

www.kristianstad.se

Göteborgs stad (huvudman för skola)

Box 5428

402 29 Göteborg

031-367 00 00

www.goteborg.se

Stiftelsen Bräcke Diakoni (huvudman för elevhem och habilitering)

Box 21062

418 04 Göteborg

031-50 25 00

www.brackediakoni.se

Stockholms stad (huvudman för skola, elevhem och habilitering)

Stockholms stad

Stadshuset

105 35 Stockholm

08-508 330 00

www.stockholm.se

Umeå kommun (huvudman för skola, elevhem och habilitering)

Gymnasie- och vuxenutbildningen

Umeå kommun

901 84 Umeå

090-16 10 00

www.umea.se

Ansvariga myndigheter

Specialpedagogiska skolmyndigheten ansvarar för statens samlade stöd i specialpedagogiska frågor. Det övergripande uppdraget är att alla ska ges möjlighet att nå målen för sin utbildning. SPSM fördelar statsbidrag till habilitering och boende inom riksgymnasieverksamheten. Kontakta myndighetens avdelning för statsbidrag vid ekonomiska frågor kring riksgymnasierna med Rh-anpassad utbildning.

Box 1409
171 27 Solna
010-473 50 00
statsbidragsavdelningen@spsm.se
www.spsm.se

Nämnden för mottagande i specialskolan och för Rh-anpassad utbildning är ett särskilt beslutandeorgan inom SPSM. Nämnden ansvarar för inskrivning i specialskolan och antagning till Rh-anpassad utbildning.

Box 1100
871 29 Härmösand
010-473 50 00
namnden@spsm.se
www.spsm.se

Skolverket är den centrala förvaltningsmyndigheten för det offentliga skolväsendet för barn, ungdomar och vuxna samt för förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen. Skolverket styr, stödjer, följer upp och utvärderar kommuners och skolors arbete med syftet att förbättra kvaliteten och resultaten i verksamheterna.

106 20 Stockholm
08-527 332 00
www.skolverket.se

Skolinspektionen är en statlig myndighet som granskar skolor och bedömer ansökningar om att driva fristående skola. De har tillsynsansvar för skola, vuxenutbildning, fritidshem, förskola och annan pedagogisk verksamhet.

Box 23069
104 35 Stockholm
08-586 080 00
skolinspektionen@skolinspektionen.se
www.skolinspektionen.se

Skolväsendets överklagandenämnd är en oberoende, domstolsliknande myndighet dit elever eller vårdnadshavare kan överklaga beslut inom förskoleklassen, grundskolan, gymnasieskolan och vuxenutbildningen.

Box 23069
104 35 Stockholm
08-729 77 60
overklagandenamnden@overklagandenamnden.se
www.overklagandenamnden.se

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) ansvarar bland annat för tillsyn inom vård och omsorg. Syftet med tillsynen är att ansvariga ska kunna förbättra verksamheten, så att ingen människa ska komma till skada. IVO har även tillsyn för elevhemsboenden vid Rh-anpassad utbildning.

Box 45184
104 30, Stockholm
010-788 50 00
registrator@ivo.se
www.ivo.se